

Nul komma twee

Koen Dille

Er zouden volksstammen bestaan die hun bejaarden verstoten. Zo herinner ik me een film over een indianenstam in Noord-Amerika die een oude vrouw naar buiten, de barre winter in stuurde. In geen enkele tent was ze nog welkom. Wie niet meer voor zichzelf kon zorgen, moest maar creperen. Ergens in Japan zou er een heilige berg staan waar ooit de bejaarden, als het zo ver was, naartoe trokken. Uit eigen beweging. Als ze vonden dat hun tijd was gekomen. Of misschien als hun dat duidelijk werd gemaakt. Dat was vroeger. Sinds de Amerikanen ze in Hiroshima een lesje hebben geleerd, zijn ook de Japaners deel gaan uitmaken van de beschaafde volkeren. Sindsdien hebben ook zij een pensioenstelsel.

Pensioen, laten we het daar eens over hebben.

Algemeen wordt aangenomen dat onze beschaving oneindig veel humaner is. Met name als het erop aankomt onze ouderen van dagen naar de ultieme uitgang te begeleiden. Om ze aan het wegsijpelende verstand te brengen dat hun tijd er weldra opzit, ontvouwen wij een waaier van tact, inlevingsvermogen en mededogen die de barbaarse rest van de wereld ons gerust mag benijden.

Wie hier zijn levensavond heeft bereikt, zullen we nooit botweg aansporen om op te krassen. Wel hoort zo iemand aan te voelen dat het stilaan welletjes is geweest. Om dit duidelijk maken zonder paniek te zaaien, hebben we daar een ingenieus systeem voor uitgebouwd. Stapje voor stapje gaan we hierbij tewerk.

In de eerste lijn is daar een batterij van instellingen zoals het gemeentebestuur, het ziekenfonds, de vakbond, de fiscus,

de verzekeringsmaatschappij, het verenigingsleven, tourorganisators of de spoorwegmaatschappij en de Lijn. Hun sociale taak bestaat erin om al wie de kaap van 65 heeft bereikt op te sporen – dankzij een megakruisdatabank is dat een fluitje van een cent. Waarop het lijmen en slijmen begint. Ontroerend hoe ze zich uitputten om je geluk te wensen. Juichend verwelkomen ze je in deze laatste fase van je leven. Met veel geduld leggen ze uit wat vanaf nu nog allemaal kan, respectievelijk mag of moet. Brochures en foldertjes bij de vleet. Kwes-tie van je op je gemak te stellen.

Ben je ondanks je leeftijd nog voldoende helder van geest, dan heb je echter snel door dat ze je nog maar voor half aanzien. Je blijkt ineens gedegradeerd. Vanaf nu zit je in de onderkaste, die van de zestigplussers of senioren. Stilaan dringt het tot je door dat als de krant het over een bejaarde heeft, het over jou gaat. Het oudje dat ze op het zebrapad van de sokken hebben gereden, dat ben jij. Als een verpleegster ‘madammeke’ of ‘moederke’ zegt, heeft ze het tegen jou.

Mag dat dan niet? Voor wie nog niet tot de jaren des verstands is gekomen, hebben we toch ook speciale benamingen? Boorling, zuigeling, peuter, ukje, kleuter, snotneus, broekventje, bakvis, tiener, puber. Pas bij adolescent begint het mens-zijn. Ruim veertig jaar liggen dan in het verschiet. Een tijdspanne waarvan die mens verondersteld wordt iets te maken. Statistici, sociologen en economen noemen dat de actieve leeftijd. Geldt ook voor de werkloze, ongeacht of die ooit nog aan de slag geraakt. Ook wie uitgeblust de prikklok voorbijloopt. Zelfs wie nog jaren studeert. Allemaal worden ze gerekend tot de actieve bevolking. Alleen die telt.

Senioren zijn per definitie inactief. Zij tellen niet meer mee. Maar gerekend wordt er wel degelijk. Elke euro pensioen die ze je node uitbetalen, hebben ze nagerekend, herteld, omgekeerd en nog eens omgekeerd. Ze gunnen het je niet. Pensioen: een rekening die ze je prompt presenteren.

Al die gelukwensen en verwelkomingen, het bleek inderdaad huichelarij. Ze zouden de wetenschap moeten roemen dat we zo talrijk en gezwind de negentig overschrijden. Ze horen de Sociale Zekerheid te koesteren die dat min of meer draaglijk heeft gemaakt. Of den Heere te loven voor wie CD&V er is. Maar neen. Hoor ze te keer gaan tegen “de tikkende tijdbom van de vergrijzing”. Tegen de “dreiging” van de “verstikkende last” waaronder ons land zal “versmachten”. Die “aanrollende geboortegolf uit de jaren zestig” die ons nu “opscheept” met rusthuisbedden vol “geldverslindende” oudjes. Een “niet meer te stuiten tsunami” die onze zo moeizaam opgebouwde welvaart weldra zal overspoelen.

Tsunami, een Japans woord. Precies. Net als destijds de Japanse bejaarden, moeten onze onproductieve oudjes de heilige berg op. Ziedaar de laatste stap. Hún laatste stap. En opdat ze zouden voelen dat men van ze af wil, zal men ze eerst nog dwingen nog wat jaren langer te werken. Als het van de CD&V-heren Bothuyne en Van Rompuy afhangt, dan zal er voor de koppigaards die zich aan dit leven vastklampen, in verhouding zelfs telkens een jaar bijkomen.

Groeit de pensioenlast constant? *Et alors?* Tot in 2030 zal hij jaarlijks met amper 0,19% toenemen. Niet eens zero komma twee. Dat en nog pakken andere cijfers vind je bij Gilbert De Swert¹. De rekening die hij in zijn boek presenteert, valt best mee, nietwaar? Toegegeven, De Swert is

ook gepensioneerd. Maar dan wel als hoofd van de ACV-studiedienst. Heeft tijdens zijn – actieve! – leven ongeveer niets anders gedaan dan de kwestie te bestuderen. Was betrokken bij alle pensioendiscussies van de laatste decennia. Een hyperactieve senior, die De Swert. Maar waarom noemt hij de vergrijzing een spook? Een hetze, dat is ze.

Oké, ook al is het maar 0,19%, ze moet betaald worden. De allerkleinste productiviteitsstijging van de laatste jaren bedraagt nog altijd 0,3%, schrijft *The Economist* (17 augustus). Ruim een derde meer dan 1,9. Betaald door wie? Sinds 1945 is het winstaandeel in het BBP nog nooit zo hoog geweest in het rijke westen. Beweert diezelfde conservatieve *The Economist*. 't Zal wel gaan zeker?

Het pensioendebat is volgens Thomas De-creus, “een debat over de herverdeling van de rijkdom” (*De Morgen* 26 juli). Debat? Strijd zal je bedoelen.

Noot:

¹ Gilbert De Smet, *Het pensioenspook*, uitg. EPO, 2011